

**AMMATILLISEN PERUSKOULUTUKSEN OPISKELIJAMÄÄRIEN
LISÄÄMINEN 1.1.2009 LUKIEN
- SEKÄ ERÄÄT MUUT JÄRJESTÄMISLUPIEN MUUTTAMISTA
EDELLYTTÄVÄT ASIAT KEVÄÄLLÄ 2008**

1. Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärien lisääminen 1.1.2009 lukien

1.1 Valtiontalouden kehykset vuosille 2009–2012

Valtioneuvosto päätti 13.3.2008 valtiontalouden kehyksistä vuosille 2009–2012. Kehyspäättöksen mukaisesti ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärää lisätään 1.1.2009 lukien 2 000 vuosiopiskelijalla. Hallitusohjelman mukaan lisäys suunnataan alueellisen työvoimatarpeen mukaan ja kasvukeskuksiin.

Edellinen opiskelijamäärälisäys tehtiin kesäkuussa 2007. Tuolloin järjestämislupien enimmäisopiskelijamääriä lisättiin 2 226 opiskelijalla vuoden 2008 alusta lukien. Lisäys jaettiin avoinna olleiden hakemusten perusteella 24 koulutuksen järjestäjälle etupäässä pääkaupunkiseudulle ja muualle kasvukeskuksiin.

1.2 Opiskelijamäärälisäyksen kohdentamisen lähtökohdat

Ammatillisen peruskoulutuksen tarjonnan lisäämisellä pyritään:

- turvaamaan ammattikoulutetun osaavan työvoiman saatavuus ja varautumaan ikärakenteen muutoksesta johtuvaan työvoiman niukkuuteen, mikä tarkoittaa uudenkin lisäyksen kohdentamista merkittävässä määrin kasvukeskuksiin ja pääkaupunkiseudulle
- turvaamaan nuorten koulutukseen pääsy ja koulutustakuutavoitteiden toteutuminen sekä riittävät aikuisväestön koulutusmahdollisuudet.

Opiskelijamääriä kohdennettaessa otetaan huomioon ammattiopistostrategian tavoitteiden toteutuminen ammatillisen koulutuksen järjestäjaverkon kokoamista koskevan opetusministeriön suosituskirjeen (18.10.2007 dnro 9/502/2007)¹ mukaisesti. Ammattiopistostrategialla pyritään riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan muodostamiseen ammatillisen koulutuksen järjestämiselle alueilla ja eri alojen koulutuksessa sekä koulutuksen vaikuttavuuden ja tehokkuuden lisäämiseen. Tarkoi-

¹ Linkki: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/amatillinen_koulutus/lomakkeet_ja_paeaoek-set/asiakirjat/jarjestajaverkko_suositukset_18102007.pdf

tuksena on tehostaa toimia, joilla vahvistetaan ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon palvelukykyä. Ammattiopistojen päämääränä on varmistaa, että koulutukseen suunnattuja voimavaroja (kuten opiskelijamäärävolyymia) ja toimintamuotoja voidaan käyttää mahdollisimman tehokkaasti ja suunnata joustavasti työvoimatarve huomioon ottaen.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen

Valtioneuvoston 5.12.2007 vuosille 2007–2012 hyväksymässä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa² koulutustarjonnan tavoitteiden asettaminen perustuu talous- ja työvoimakehityksen osalta Työvoima 2025 -projektin arvioon työllisyyden kehityksestä vuoteen 2025³. Sen mukaan työllisyyden kasvu on merkittävää vain palvelusektorilla. Jalostussektorin työllisyys säilyy parhaimmillaankin vain nykytasolla ja alkutuotannon työllisyys supistuu huomattavasti. Palvelusektorin työllisyys kasvaa etenkin yhteiskunnallisten ja kotitalouspalvelujen, liike-elämän ja kiinteistöpalvelujen sekä kaupan toimialoilla. Kehittämissuunnitelmassa asetetut koulutustarjonnan tavoitteet perustuvat niin ikään Opetushallituksen laatimaan vuoteen 2020 ulottuvaan ammattirakenne-ennusteeseen⁴.

Opiskelijamäärälisäyksiä kohdennettaessa otetaan huomioon kehittämissuunnitelmassa 2007–2012 asetetut alakohtaiset painotukset sekä niihin perustuvat koulutustarjonnan mitoituksen aloittajataavoitteet. Järjestäjäkohtaisia hakemuksia arvioitaessa tarkastellaan järjestäjän koulutusalojen työllistävyyttä alueella ja ko. alojen koulutetun työvoiman tarvetta valtakunnallisesti. Tämän vuoksi koulutuksen järjestäjien tulee esittää, mille aloille ja tarvittaessa mihin koulutukseen haettu lisäys on tarkoitus kohdentaa. Lisäksi tulee esittää suunnitelmat siitä, miten koulutuksen järjestäjä aikoo suunnata olemassa olevaa koulutustarjontaansa työvoimatarpeen edellyttämällä tavalla.

Nuorille suunnattu koulutus ja koulutustakuun toteuttaminen

Perusopetuksen päättävä ikäluokka on kasvanut viime vuosina ja on suurimmillaan kuluvana vuonna. Samanaikaisesti ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuus on lisääntynyt perusopetuksen päättäneiden keskuudessa ja lukiokoulutuksen suosio vähentynyt. Perusopetuksen päättäneiden välitön sijoittuminen toisen asteen koulutukseen on kehittynyt positiivisesti koko 2000-luvun, mutta kääntyi laskuun vuonna 2006. Tuolloin perusopetuksen päättäneistä 40,1 % sijoittui ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutukseen, 51,1 % lukiokoulutukseen ja 2,0 % perusopetuksen lisäopetukseen. Tämän lisäksi 1,8 % sijoittui ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä järjestettäviin valmistaviin koulutuksiin (ammattilliseen peruskoulutukseen ohjaavaan ja valmistavaan kokeilukoulutukseen eli ammattistarttiin, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen, vammaisten valmentavaan ja kuntouttavaan opetukseen ja ohjaukseen sekä talouskouluopetukseen).

Koulutustakuun toteuttaminen edellyttää, että perusopetuksen päättävälle on tarjolla riittävä ja oikein kohdennettu koulutustarjonta mukaan lukien erityisopetus ja valmistavat koulutukset. Opiskelijamäärän lisäyshakemuksista tulee ilmetä, missä määrin sillä on mahdollista tukea koulutustakuutavoitteen toteutumista.

Tilastokeskuksen 11.3.2008 julkistaman tiedon perusteella vuonna 2006 opetushallinnon alaisessa ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa (pl. erityis-

² Linkki: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/asiakirjat/kesu_2012_fi.pdf

³ Linkki: http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/06_tutkimus/tpt325.pdf

⁴ Linkki: <http://80.248.162.139/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/tr26.pdf?lang=fi>

oppilaitokset ja näyttötutkintoon valmistava koulutus) 9,5 % opiskelijoista keskeytti opintonsa eikä jatkanut missään muussakaan tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Edellisvuoteen verrattuna keskeyttäminen pysyi ennallaan, mutta tätä ennen se on vähentynyt tasaisesti viiden vuoden ajan. Keskimääräistä useammin keskeyttivät erityisopiskelijat, joista 17,8 % keskeytti kokonaan opintonsa vuonna 2006. Ilman erityisopiskelijoita ammatillisen koulutuksen keskeyttämisprosentti oli 8,7. Keskeyttämisen vähenemistrendi ei kuitenkaan vielä toistaiseksi ole tilastoissa näkyneet koulutuksen läpäisyn lisääntymisenä tai nopeutumisenä. Koulutuksen järjestäjien tulee kiinnittää huomiota siihen, että osaamisen tunnustamiskäytänteet ja muut tukitoimet ovat riittäviä myös läpäisyn tehostamiseksi. Näin myönteisenä jatkunut keskeyttämisen vähenemistrendi ei kohtuuttomasti kasvata kokonaisopiskelijamääriä ja heikennä siten uusien opiskelijoiden koulutukseen pääsyä.

Aikuiskoulutuksen joustavoittaminen

Valtioneuvoston 5.12.2007 vuosille 2007–2012 hyväksymän koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan ammatillisen peruskoulutuksen ohjausta joustavoitetaan siten, että se mahdollistaa resurssien kohdentamisen vapaasti nuorten ja aikuisten tutkintoon johtavaan koulutukseen työelämän osaamis- ja työvoimatarpeiden mukaisesti.

Edellä mainitun perusteella ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisluvista poistetaan viran puolesta näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen enimmäismäärää koskeva määräys 1.1.2009 lukien. Enimmäismäärän poistaminen tuo merkittävää joustoa aikuiskoulutuksen järjestämismahdollisuuksiin, kun koulutuksen järjestäjät päättävät koulutuskapasiteetin kohdentamisesta opetussuunnitelmaperusteiseen ja näyttötutkintoperusteiseen koulutukseen järjestämisluvan kokonaisopiskelijamäärän puitteissa.

Ministeriössä sisällä olevista opiskelijamäärän lisäsesityksistä 326 vuosiopiskelijaa on esitetty näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen. Lisäksi osa koulutuksen järjestäjistä on esittänyt näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen enimmäisopiskelijamäärän lisäämistä kokonaisopiskelijamääränsä sisällä (yhteensä 750 vuosiopiskelijalla). Hakemuksia, jotka koskevat enimmäismäärän nostamista luvan sisällä, ei siten enää ole tarvetta käsitellä.

Toteumatiedot näyttötutkintoon valmistavan ja opetussuunnitelmaperusteisen koulutuksen osalta kerätään nykyiseen tapaan erikseen valtiosuusjärjestelmän tiedonkeruussa. Sen sijaan tietoa aikuisten opetussuunnitelmaperusteisesta koulutuksesta ei enää kerätä vuodesta 2008 lukien. Edellä mainittu ei estä aikuisten osallistumista opetussuunnitelmaperusteiseen koulutukseen, vaikkakin pääväylä on näyttötutkintoperusteinen koulutus.

1.3 Opiskelijamääräkehitys ja järjestämisluvien täyttöasteet

Vuoden 2007 valtiosuusilastojen perusteella opiskelijamäärän kasvu on jatkunut edelleen voimakkaana. Koulutuksen järjestämisluvien täyttöasteeksi muodostui 100,2 % (tilastointipäivien aritmeettinen keskiarvo), kun se edellisenä vuotena oli 99,0 %. Järjestämisluvan enimmäisopiskelijamäärän ylittäneitä koulutuksen järjestäjiä oli yli puolet kaikista koulutuksen järjestäjistä. Varainhoitovuoden lopullisesta rahoituksesta päätettäessä yksikköhintarahoitusta ei makseta järjestämisluvan ylittävän opiskelijamäärän osalta. Koulutuksen järjestäjien tulee ottaa tämä huomioon toimintaansa suunnitellessaan ja opiskelijamäärän lisäyshakemuksia laatiessaan.

2. Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen (ammattistartin) kokeilun jatkaminen 31.7.2010 asti

Opetusministeriö käynnisti syksyllä 2006 alkavasta koulutuksesta lukien ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeilun (opetusministeriön kirje 2/530/2006)⁵. Hakemusten perusteella opetusministeriö valitsi kokeiluun mukaan 56 koulutuksen järjestäjää eri puolelta Suomea. Kokeilussa on tällä hetkellä mukana yhteensä 44 koulutuksen järjestäjää. Kokeilijoiden määrän pieneneminen johtuu osittain järjestäjien fuusioista sekä myös siitä, että kaikki järjestäjät eivät ole voineet kohdentaa opiskelijamäärää tähän tarkoitukseen.

Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeilua on tarkoitus jatkaa vuoden 2010 heinäkuun loppuun saakka. Voimassa olevien lupien perusteella kokeilu päättyy kuluvana vuonna. Opetusministeriö päivittää kokeiluluvat tulevan hakukierroksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjien, jotka ovat aloittaneet kokeilun, ei tarvitse hakea erikseen lupaa kokeilun jatkamiselle.

3. Metsäalan perustutkinnon metsäkoneenasennuksen koulutusohjelman rajoittaminen

Opetusministeriön asetuksella (1411/2007) ammatillisista perustutkinnoista annetun opetusministeriön asetuksen (216/2001) muuttamisesta metsäalan perustutkintoon lisättiin metsäkoneenasennuksen koulutusohjelma (metsäkoneasentaja) 1.8.2008 alkavasta koulutuksesta lukien. Koulutuksen järjestäminen edellyttää ministeriön lupaa siinäkin tapauksessa, että koulutuksen järjestäjällä on lupa järjestää luonnonvara- ja ympäristöalan koulutusta (ns. rajoitettu koulutus). Ministeriön tarkoituksena on keskittää koulutus muutamalle sellaiselle koulutuksen järjestäjälle, jolla on metsäkoneenkuljettajakoulutukseen lupa ja sen mukana koulutuksen edellyttämä konekanta. Luvat myönnetään hakemuksesta.

4. Aikataulu

Opiskelijamäärälisäyksen tarkoituksenmukaisen kohdentamisen varmistamiseksi koulutuksen järjestäjiltä pyydetään esitykset lisäyksen kohdentamisen pohjaksi. Ministeriössä on tällä hetkellä sisällä yhteensä 2 873 vuosiopiskelijajapaikan lisäyshakemukset 81 koulutuksen järjestäjältä. Nämä hakemukset käsitellään samassa yhteydessä ja niihin voi tarvittaessa toimittaa lisäperusteluja tämän kirjeen ohjeiden mukaisesti. Koulutuksen järjestäjiä pyydetään toimittamaan opiskelijamäärähakemustensa yhteydessä liitteessä olevat tiedot.

Hakemukset pyydetään toimittamaan ministeriölle 30.4.2008 mennessä osoitteella: Opetusministeriö, PL 29, 00023 Valtioneuvosto. Hakemuksia voidaan täydentää päätösasiakirjoilla määräpäivän jälkeen toukokuun aikana.

⁵ Linkki: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus/lomakkeet_ja_paeaetokset/paeaetokset/Kirje_2_530_2006.pdf

Järjestämislupia koskevat ministeriön päätökset tehdään kesäkuun loppuun mennessä, jotta koulutuksen järjestäjät ehtivät päivittää vuoden 2009 koulutustarjontansa KOULUTA -tietojärjestelmään. Opetushallitus antaa erikseen ohjeet KOULUTA -järjestelmän päivittämisestä.

Opetusministeri

Sari Sarkomaa

Johtaja

Mika Tammilehto

Tämä kirje liitteineen on luettavissa opetusministeriön www-sivuilla osoitteessa:
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus

LISÄTIETOJA

Lisätietoja antavat seuraavat opetusministeriön virkamiehet:

ylitarkastaja Tarja Koskimäki, puh. (09) 1607 7416
(Uusimaa, Itä-Uusimaa, Kymenlaakso, Etelä-Karjala)

ylitarkastaja Jukka Lehtinen, puh. (09) 1607 7224
(Varsinais-Suomi, Satakunta, Keski-Suomi, Etelä-Savo, Pohjois-Savo)

opetusneuvos Seppo Niinivaara, puh. (09) 1607 7257
(Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu, Lappi)

hallitusneuvos Kaija Suorsa-Aarnio, puh. (09) 1607 7204
(Kanta-Häme, Päijät-Häme, Pirkanmaa)

opetusneuvos Elise Virnes, puh. (09) 1607 7307
(Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa)

hallitusneuvos Tarja Lehtinen, puh. (09) 1607 7469
(ammattiopistostrategia)

ylitarkastaja Tarja Olenius, puh. (09) 1607 7308
(ammattillisen koulutuksen opiskelijamäärämitoitus)

erikoissuunnittelija Pasi Rentola puh. (09) 1607 7492
(aikuiskoulutus)

Sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@minedu.fi

TIEDOKSI

Sisäasiainministeriö
Valtiovarainministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Opetushallitus
Lääninhallitukset
Tilastokeskus
Maakuntien liitot
Suomen Kuntaliitto
Koulutuksen järjestäjien yhdistys ry
Ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten liitto ry
Suomen Kansanopistoyhdistys ry
Urheiluopistojen yhdistys ry
Yksityisten ammattioppilaitosten liitto ry
Opettajien ammattijärjestö OAJ ry

Opiskelijamäärän lisäystä hakevien koulutuksen järjestäjien tulee toimittaa perustelujensa lisäksi seuraavat tiedot:

A. Haettu opiskelijamäärän lisäys ja sen kohdentaminen

- Suunnitelma siitä, mikä osuus haetusta lisäyksestä kohdennettaisiin opetussuunnitelmaperusteiseen koulutukseen ja mikä osuus näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen. Opetussuunnitelmaperusteisen koulutuksen osalta on mainittava erikseen, mikäli tarkoitus on kohdentaa opiskelijamäärää valmistaviin koulutuksiin⁶.
- Koulutusalat ja mikäli tiedossa perustutkinnot, joihin lisäys on tarkoitus kohdentaa.

B. Oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamääräarviot (valtionosuusjärjestelmään ilmoitettavat kevään ja syksyn tilastointipäivien opiskelijamäärät)

Tilastointipäivä	Opetussuunnitelma-perusteinen koulutus	Näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon valmistava koulutus	Edelliset yhteensä
20.1.2008/toteuma			
20.9.2008/arvio			
Opiskelijamääräarviot vuodelle 2009 nykyisen järjestämisluvan puitteissa (kuitenkin siten, että luvan näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen enimmäisraja on poistettu):			
20.1.2009/arvio			
20.9.2009/arvio			
Opiskelijamääräarviot vuodelle 2009 hakemuksen mukaisella järjestämisluvan opiskelijamäärällä:			
20.1.2009/arvio			
20.9.2009/arvio			

C. Arviot uusien opiskelijoiden määrästä ja siitä, kuinka paljon haetulla opiskelijamäärälisäyksellä voitaisiin lisätä tarjontaa uusille opiskelijoille

	Opetussuunnitelmaperusteinen koulutus: perustutkintoon johtavassa koulutuksessa aloittavat	Opetussuunnitelma-perusteinen koulutus: valmistavissa koulutuksissa aloittavat ⁶	Näyttötutkintona suoritettavassa perustutkintoon valmistavassa koulutuksessa aloittavat
Vuoden 2008 aikana aloittavat uudet opiskelijat/arvio			
Arvio uusien opiskelijoiden määrästä vuonna 2009 nykyisen järjestämisluvan opiskelijamäärän puitteissa (kuitenkin siten, että luvan näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen enimmäisraja on poistettu):			
Vuoden 2009 aikana aloittavat uudet opiskelijat/arvio			
Arvio uusien opiskelijoiden määrästä vuonna 2009 hakemuksen mukaisella järjestämisluvan opiskelijamäärällä:			
Vuoden 2009 aikana aloittavat uudet opiskelijat/arvio			

D. Mikäli haetulla opiskelijamäärän lisäyksellä ei ole mahdollista lisätä tarjontaa uusille opiskelijoille, koulutuksen järjestäjän tulee esittää selvitys siitä, mihin järjestämisluvan opiskelijamäärän lisäys on tarkoitus kohdentaa/käyttää.

⁶ Valmistavilla koulutuksilla tarkoitetaan vammaisten valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta, talouskouluopetusta sekä ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen (ammattistartin) kokeilua.